

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної політики,
сім'ї та єдності України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Чернігівська обласна військова
адміністрація**

Чернігівська обласна рада

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності Чернігівського геріатричного пансіонату (далі – заклад, пансіонат).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни

УВ
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№12990.2/25/53 від 15.08.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 15.08.2025 16:34
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в закладах, що надають соціальні послуги.

Усупереч наведеним вимогам законодавства 18.06.2025 під час відвідування пансіонату групою НПМ виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребує вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті, що додається.

У порушення вимог статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю, статті 27 Конституції України адміністрацією закладу не організовується переміщення підопічних до укриття під час оголошення в регіоні сигналу «Повітряна тривога», що створює потенційну загрозу життю та здоров'ю осіб, які перебувають у закладі.

У пансіонаті житлові приміщення ліжкових хворих підопічних та користувачів крісел колісних розміщено, у тому числі, на поверхах з третього по п'ятий, що не відповідає вимогам пункту 6.3.3. Державних будівельних норм «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» В.2.2-18:2007 (далі – ДБН В.2.2-18:2007), якими передбачено розміщення житлових груп приміщень для ліжкових хворих не вище третього поверху, а для осіб, які пересуваються на кріслах колісних, – не вище другого поверху.

Як наслідок, ліжкові хворі підопічні та підопічні, які відносяться до маломобільних груп населення, позбавлені можливості перебувати на свіжому повітрі та здійснювати прогулянки.

У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 житлова площа на одну особу в окремих кімнатах закладу є меншою за встановлені нормативи (8–10 м²). Наприклад, площа однієї з житлових кімнат пансіонату становить 12,9 м², при цьому кімната розрахована на проживання 3 осіб, унаслідок чого на одну особу припадає лише 4,3 м².

Водночас у закладі наявні 15 вільних відремонтованих кімнат (10 двомісних і 5 одномісних), які залишаються закритими та не використовуються за призначенням.

Крім того, з 2023 року пансіонатом не організовано щорічні медичні огляди підопічних вузькопрофільними спеціалістами. Європейський комітет з питань запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі - ЄКЗК) наголошує: усі особи, які перебувають у пансіонатах або інших закладах з обмеженою свободою, повинні мати системний доступ до кваліфікованої медичної допомоги, зокрема через щорічні медичні огляди.

Під час конфіденційного спілкування підопічні повідомили членам групи НПМ, що працівники пансіонату допускають прояви жорстокого та такого, що принижує гідність, ставлення до мешканців. Зокрема підопічні скаржилися на

використання лайливих слів, принизливе ставлення та неналежне виконання працівниками своїх обов'язків із догляду.

Групою НПМ виявлено підопічну, яка мала видимі тілесні ушкодження на обличчі, проте медичними працівниками не складено довідку про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о), що порушує вимоги наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186. Відсутність належного документування фактів тілесного ушкодження може перешкоджати ефективному розслідуванню випадків травмування.

У порушення статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання у затверджених посадових інструкціях працівників пансіонату відсутній пункт щодо заборони катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.

Під час відвідування встановлено, що у пансіонаті не дотримуються права підопічних на повагу до приватного і сімейного життя, гарантованого статтею 8 Європейської конвенції з прав людини, а саме:

не весь м'який інвентар, зокрема постільна білизна та одяг підопічних, персоналізовано;

недостатня кількість ширм для забезпечення належного рівня приватності під час здійснення гігієнічних процедур – у наявності лише 26 ширм для потреб 274 ліжкових хворих підопічних.

Окрім того, у житлових кімнатах не облаштовано кнопки виклику персоналу поряд з ліжками ліжкових хворих мешканців. У разі потреби, підопічні змушені використовувати підручні засоби (дзвіночки, металеві предмети) або кликати на допомогу. Зазначене порушує вимоги пункту 35 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772.

У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, у житлових кімнатах підопічних недостатня кількість приліжкових тумбочок та стільців.

Приміщення пансіонату не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд». А саме: сходи не оснащені попереджувальними контрастними смугами, коридори житлового корпусу не обладнані горизонтальними поручнями для полегшення пересування підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення, санітарні вузли не облаштовані відкидними поручнями.

Адміністрацією пансіонату не вживається жодних заходів щодо використання коштів підопічних, які перебувають під опікою закладу, для задоволення їхніх потреб.

Зазначені дії адміністрації закладу свідчать про порушення права підопічних на володіння, користування та розпорядження своєю власністю, гарантованих статтею 41 Конституції України.

Пансіонатом не внесено інформацію до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, що є порушенням вимог статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» та Порядку надання соціальних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 575.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також пункту 1 частини четвертої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносили органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до пункту 15 частини другої статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані

їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики, сім'ї та єдності України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг Чернігівським геріатричним пансіонатом, а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Чернігівської обласної військової адміністрації.

2. Чернігівській обласній військовій адміністрації забезпечити:

контроль за додержанням прав підопічних;

вжиття невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Чернігівського геріатричного пансіонату;

розглянути можливість виділення додаткового фінансування Чернігівського геріатричного пансіонату задля усунення недоліків, викладених у звіті.

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити мене, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування Чернігівського геріатричного пансіонату на 19 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Жмака Ірина 098 640 50 26

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№12990.2/25/53 від 15.08.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 15.08.2025 16:34
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400